

STRANA ULAGANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Advokatska firma „SAJIĆ“ o.d. Banja Luka
Knežopoljska br. 10, Banja Luka, BiH

tel: +387 51 227 620

fax: +387 51 227 623

mail: info@afsajic.com

www.advokatskafirmasajic.com

SADRŽAJ:

PREGLED-STRANA ULAGANJA	str. 3
- Sporazumi	str. 4
- Institucionalni okvir	str. 6
- Zaštita od rizika ulaganja	str. 12
CARINSKE POVLASTICE	str. 13
- Slobodne zone	str. 13
- Poslovne zone	str. 14
PORESKA OSLOBAĐANJA	str. 15
- Struktura stranih ulaganja	str. 21
- Atraktivni sektori za potencijalna strana ulaganja	str. 22

Publikaciju pod nazivom „STRANA ULAGANJA“ napisale su

Nataša Krejić i Milica Karadža.

STRANA ULAGANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Bosna i Hercegovina posljednjih godina sve više truda ulaže u proces privlačenja stranih investicija kao jedan od značajnih načina za podsticanje razvoja privrede i rješavanja problema nezaposlenosti, a postignut je i znatan napredak na ovom polju prilagođavanjem legislative radi olakšavanja samog procesa.

Kao neki od razloga investiranja u Bosnu i Hercegovinu navedeni su:

- povoljan geografski položaj,
- raspoloživost prirodnih bogatstava i ljepota,
- dugogodišnja tradicija industrijske proizvodnje,
- veliki broj raspoloživih industrijskih zona, atraktivnih lokacija i proizvodnih objekata,
- povoljno zakonodavstvo za strane investiture,
- niski porezi,
- obrazovana radna snaga,
- stabilna valuta vezana za EUR,
- potpisani regionalni i bilateralni trgovinski ugovori,
- perspektiva pridruživanja Europskoj uniji,
- sigurnost od političkog rizika (MIGA/IGA),
- Evropski sistem kreditiranja ulaskom stranih banaka na tržište Bosne i Hercegovine: UniCredit, Zagrebačka Banka, Raiffeisen Bank, Sberbank, Hypo Alpe Adria, Turkish Ziraat, BBI.

U tu svrhu obezbjeđen je odgovarajući normativni i institucionalni okvir. Radi privlačenja stranih investicija smanjeni su troškovi, procedure i vrijeme registracije zanatsko-preduzetničke djelatnosti i predviđene su i razne povlastice u oblasti carina i poreza.

U oblasti stranih ulaganja u primjeni su sljedeći zakoni kao osnovni:

- Prečišćen tekst Zakona o politici direktnih stranih ulaganja Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 17/98, 13/03 i 48/10),
- Zakon o stranim ulaganjima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 25/02 i 24/04, 52/11 i 68/13),
- Zakon o stranim ulaganjima Federacija Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 61/01, 50/03),
- Zakon o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 127/08, 58/09, 100/11 i 67/13),
- Zakon o privrednim društvima Federacija Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09, 63/10 i 75/13).

Pitanja u vezi sa stranim ulaganjima koja se odnose na poreze, slobodne zone, registraciju poslovnih subjekata, rad i zapošljavanje, te carine, regulisana su odgovarajućim zakonima iz te oblasti.

Sporazumi

Bosna i Hercegovina je zaključila bilateralne sporazume o unapređenju i zaštiti investicija sa sljedećim zemljama: Albanija, Austrija, Belgija i Luksemburg, Bjelorusija, Češka, Danska, Egipat, Finska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Indija, Iran, Italija, Jordan, Kanada, Katar, Kina, Kuvajt, Litvanija, Mađarska, Makedonija, Malezija, Moldavija, Njemačka, Zemlje

OPEK-a, Pakistan, Portugal, Rumunija, SAD, San Marino, Slovačka, Slovenija, Srbija, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Ukrajina, Velika Britanija.

U primjeni su i sporazumi o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa zemljama:

Iran, Hrvatska, Srbija, Crna Gora, Pakistan, Slovenija, Ujedinjeni Arapski Emirati, Moldavija, Turska, Malezija, Češka, Jordan, Katar, Kuvajt, Irska, Albanija, Azerbejdžan, Austrija, Grčka, Alžir, Španija, Francuska, Švedska, Belgija, Danska, Velika Britanija i Sjeverna Irska, Holandija, Slovačka, Italija, Norveška, Poljska, Kipar, Šri Lanka, Mađarska, Finska, Rumunija, Njemačka, Egipat, Kina; dok je u fazi ratifikacije ili potpisivanja sa zemljama: Malta, Bjelorusija, Sirija, Mađarska, Makedonija, Estonija, Bruneji, Bugarska, Libija, Saudijska Arabija, Singapur; a u fazi pregovora sa zemljama: Rusija, Italija, Egipat, Švajcarska, Luksemburg, Ukrajina, Portugal i Poljska.

Bosna i Hercegovina takođe ima potpisan sporazum o slobodnoj trgovini s Turskom, čime je omogućen pristup novom tržištu od 70 miliona ljudi.

Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima Evropske unije sa Bosnom i Hercegovinom stupio je na snagu 1. jula 2008. godine (biće na snazi sve dok se Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ne počne primjenjivati) koji efikasno stvara područje slobodne trgovine s postepenim otvaranjem tržišta Bosne i Hercegovine, olakšavajući ekonomski i društveni razvoj. Značajan je inače doprinos autonomnih mjera koje je EU uvela za Bosnu i Hercegovinu od 2002. godine, a nakon

stupanja na snagu privremenog sporazuma izvoz iz Bosne i Hercegovine je olakšan kao i uvoz iz Evropske unije u Bosnu i Hercegovinu.

Kao prepreke stranom investiranju u Bosnu i Hercegovinu prepoznati su sljedeći razlozi:

- politička i pravna nesigurnost, učestale promjene vlasti,
- administrativne prepreke i podijeljen ekonomski prostor,
- tarifne i netarifne barijere,
- fiskalna i parafiskalna opterećenja.

Zbog navedenog, prema podacima Svjetske banke BiH zauzima 131. mjesto od 189. zemalja kada su u pitanju prepreke za ulaganje, zbog čega je potreban veći angažman kako bi se otklonile i ove prepreke sputavaju strana ulaganja. Samim tim i ovi problemi rješavaju se uspostavljanjem institucionalnog okvira i putem odgovarajućih zakonskih rješenja.

Institucionalni okvir

Postojanje različitih oblika organizovanja u vidu Agencija, komora i predstavništava ima zadatak da doprinesu povećanju broja i kvaliteta stranih ulaganja, a glavni nosioci te uloge jesu:

- Agencija za unapređenje stranih investicija Bosne i Hercegovine (FIPA),
- Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Odsjek za strana ulaganja,

- Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju Republike Srpske, Odjeljenje za strana ulaganja, promociju izvoza i razvojne projekte,
- Predstavništva Republike Srpske,
- Investiciono Razvojna Banka Republike Srpske,
- Spoljno trgovinska komora Bosne i Hercegovine/Privredna komora Republike Srpske/Privredna komora Federacije Bosne i Hercegovine i komore kantona,
- Republička agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća Republike Srpske,
- Lokalne agencija za razvoj.

Agencija za unapređenje stranih investicija Bosne i Hercegovine (FIPA) kao samostalna upravna organizacija jeste agencija koju je osnovalo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa misijom:

- privlačenje i povećanje priliva stranih investicija u Bosnu i Hercegovinu i podsicanje postojećih investitora u zemlji na dalja ulaganja i širenje poslovanja,
- poboljšanje saradnje između privatnog i javnog sektora, predlaganje mjera za unapređenje okruženja za investiranje, a s time i ekonomskog razvoja,
- predstavljanje Bosne i Hercegovine kao zemlje poželjne za strane investitore.

Zakonom o FIPA (član 5.) određena je i njena nadležnost:

1. Agencija vrši promociju i unapređenje direktnih stranih investicija u skladu sa zakonom, odlukama i smjernicama Vijeća ministara Bosne i Hercegovine,
2. Agencija kreira imidž o Bosni i Hercegovini kao o modernoj državi, ozbiljnom, konkurentnom i sigurnom partneru za ulaganje kapitala.

Zadatak FIPA-e jeste da pruža informacije, analize i savjete potencijalnim investitorima o poslovnom i investicijskom okruženju (zakonodavstvo koje se odnosi na direktna strana ulaganja, podsticaje koji se odnose na ulaganja, ekonomska i poslovna kretanja u zemlji), predstavlja postojeće mogućnosti za strana ulaganja (investicione projekte u fazi razvoja ili projekte koji su već spremni za realizaciju, preduzeća u procesu privatizacije, domaće firme koje traže stranog poslovnog partnera), kao i da pruža pomoć potencijalnim investitorima i onima koji su već investirali kroz saradnju sa javnim i privatnim sektorom, lokalnim, regionalnim i međunarodnim organizacijama.

FIPA baza podataka sa preko 150 investicionih projekata, ima za cilj da olakša stranim investitorima pronalaženje njihovih poslovnih interesa u Bosni i Hercegovini. Investicioni projekti pripadaju različitim sektorima: poljoprivreda i proizvodnja hrane, metalni sektor, automobilska industrija, turizam, energetika i mnogi drugi, i mogu se jednostavno pretraživati po sektorima i podsektorima. Projekti su prikazani u sažetom

obliku sa osnovnim informacijama: opisom projekta, investicionim troškovima i željenim oblikom saradnje sa stranim partnerima. Ukoliko je strani investitor zainteresovan za određeni projekat (svi projekti su dostupni i na engleskom jeziku), moguće je dostaviti kontakte predlagača projekta i dodatne informacije o samom projektu. U pogledu investicijskih lokacija predstavljene su opština Srebrenik, opština novi Grad, opština Tešanj i Unsko Sanski Kanton.

Investiciono Razvojna Banka Republike Srpske (IRB RS) na svom sajtu takođe sadrži bazu podataka o investicionim lokacijama u kojoj su sadržane informacije o opštinama, klasterima, preduzetničko poslovnim centrima, tekućim i planiranim investicionim projektima, te o djelatnostima koje zavisno od traženih opcija i polja interesovanja pružaju opšte informacije.

U dosadašnjem praćenju dinamike i strukture stranih ulaganja u Bosnu i Hercegovinu uočljivo je da su strani investitori sami birali sektore i opštine u koje će ulagati, kao što se može primijetiti i iz prethodno navedenih podataka, a zaključiti i iz sadržaja web stranica FIPA i IRB RS koje nude informacije za potencijalne investitore ali ne promovišu određene sektore, djelatnosti ili regije u skladu sa ekonomskim interesom države, odnosno strano ulaganje nije planski usmjereno.

Najveći broj novih privrednih društava sa elementima stranih ulaganja u Republici Srpskoj registrovano je (57,20%) u Banja Luci, Bijeljini

i opštini Laktaši, a zatim slijede Gradiška, Brod, Prijedor, Doboј, Derventa, Zvornik, Istočno Sarajevo, dok se preostali dio odnosi na ostatak Republike Srpske - i dalje zapostavljen istočni dio Republike.

Ono što je takođe neophodno spomenuti jeste da Republika Srpska nastoji da promijeni ovu praksu, te u tom smislu postoji web stranica na srpskom i engleskom jeziku www.investsrpska.net u okviru Vlade Republike Srpske sa ciljem privlačenja stranih investicija i olakšavanja pristupa informacijama. Na pomenutoj web stranici dat je pregled konkretnih potencijalnih investicionih projekata koji su na jednom mjestu dostupni zainteresovanim investitorima u vidu sažetaka projekta, sa informacijama o mjestu to jest opštini uz osnovne informacije o samom projektu. S tim u vezi investiciona ponuda opština Republike Srpske prezentovana je investitorima putem raznih kanala, uglavnom putem web prezentacije, ali i putem predstavništava i direktnih kontakata. Isto se odnosi Federaciju Bosne i Hercegovine, mada je Republika Srpska više značaja posvetila stranim investicijama i bolje organizovala i pripremila načina za privlačenje istih za razliku od Federacije Bosne i Hercegovine, omogućivši lako dostupne bitne podatke potencijalnim investitorima.

Znatan broj investicija dolazi od reinvestiranja već prisutnih stranih investitora na ovom prostoru, zbog čega je potrebno obezbijediti takozvanu postinvesticionu podršku-postojećim investitorima treba pružiti zaštitu koja im je potrebna da bi ostali na nekom području (kombinacija zakonskih i proceduralnih mjera).

U skladu sa Zakonom o politici direktnih stranih ulaganja u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 17/98, 13/03 i 48/10) stranim investitorima garantovano je sljedeće:

- nacionalni tretman-strani ulagači imaju ista prava i obaveze kao i rezidenti Bosne i Hercegovine,
- pravo stranih ulagača da otvore račune kod bilo koje poslovne banke u domaćoj ili slobodno konvertibilnoj valuti,
- pravo slobodnog zapošljavanja stranih državljana iz inostranstva ukoliko nije određeno drugačije zakonima Bosne i Hercegovine o radu i useljavanju,
- zaštita od nacionalizacije, eksproprijacije, rekvizicije i sličnih mjera; takve mjere mogu se preduzeti isključivo u javnom interesu, u skladu sa važećim zakonima i podzakonskim aktima, uz plaćanja primjerene naknade,
- strani ulagači imaju ista vlasnička prava nad nekretninama kao domaći pravni subjekti,
- slobodan transfer dobiti u inostranstvo koja nastane kao rezultat ulaganja u Bosni i Hercegovini.

Prava i povlastice date stranim ulagačima i obaveze, koje proizlaze iz Zakona o politici direktnih stranih ulaganja, ne mogu se ukinuti niti poništiti stupanjem na snagu naknadno donesenih zakona i podzakonskih akata. Ukoliko su takvi naknadno doneseni zakoni i podzakonski akti povoljniji za strane ulagače, oni imaju pravo birati režim koji će biti mjerodavan za njihovo ulaganje.

Zaštita od rizika ulaganja:

strani investitori koji su zabrinuti zbog restrikcija u transferu dobiti, eksproprijacije, ratnih i civilnih nereda i uskraćivanja pravde, mogu se osigurati protiv ovih rizika kod Multilateralne agencije za davanje garancija za ulaganje (MIGA-dio grupacije Svjetske banke), a investitorima prilikom ulaganja u Republiku Srpsku zaštitu od rizika takođe omogućava osiguranje za političke rizike američki Overseas Private Investment (OPIC).

Bosna i Hercegovina je potpisala ugovore o unapređenju i zaštiti investicija sa 40 zemalja.

Svi stranci s prebivalištem u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj plaćaju porez na prihode ostvarene u kalendarskoj godini na teritoriji Bosne i Hercegovine. Jednako tako, svi stranci koji nemaju prebivalište u Bosni i Hercegovini, ali koji ostvaruju prihode u Federaciji Bosne i Hercegovine ili Republici Srpskoj smatraju se poreskim obveznicima.

U Brčko Distriktu, stranci se tretiraju kao poreski obveznici, ako borave na teritoriji Brčko Distrikta u neprekinutom periodu najmanje 183 dana.

CARINSKE POVLASTICE

Direktno strano ulaganje je oslobođeno od plaćanja carina i carinskih obaveza, osim za putnička vozila, automate za zabavu i igre na sreću. Radi korištenja carinske povlastice, uz pismeni zahtjev za oslobađanje od plaćanja uvoznih davanja, korisnik povlastice carinskom organu, nadležnom prema mjestu sjedišta korisnika olakšice, podnosi sljedeću dokumentaciju:

- ugovor ili drugi odgovarajući akt o ulaganju na osnovu kojeg se uvozi oprema za koju se traži oslobađanje od plaćanja uvoznih carina,
- dokaz o registraciji stranog ulaganja kod nadležnog državnog organa,
- specifikaciju opreme po tarifnim oznakama i oznakama iz Carinske tarife Bosne i Hercegovine, uz označavanje količine te pojedinačne i ukupne vrijednosti, koju je ovjerio korisnik olakšice,
- izjavu ulagača da oprema nije starija od deset godina,
- potvrdu da uvozna oprema zadovoljava standarde u pogledu zaštite čovjekove sredine i ostale standarde iz oblasti zaštite na radu, koju je izdala institucija ili drugo tijelo mjerodavno za područje te djelatnosti.

Carinska služba donosi odluku u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Slobodne zone u Bosni i Hercegovini su dio su carinske teritorije Bosne i Hercegovine i imaju status pravnih lica, osnivaju se uz riječne i morske luke, aerodrom ili magistralni put i moraju biti ograđene i označene. U skladu sa Zakonom o slobodnim zonama Bosne i Hercegovine,

osnivač slobodne zone može biti jedna ili više domaćih ili stranih pravnih i fizičkih lica koje su registrovana u Bosni i Hercegovini, uz prethodnu saglasnost Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, odnosno vlade Republike Srpske . Korisnici slobodne zone ne plaćaju PDV i uvozna davanja na opremu koja će se koristiti za proizvodnju. Ulaganja u slobodne zone, transfer dobiti i prenos ulaganja su slobodni. Osnivanje slobodne zone je ekonomski opravdano ako se na osnovu priloženog elaborata o ekonomskoj opravdanosti osnivanja slobodne zone i drugih priloženih dokaza može ocijeniti da će vrijednost robe, koja se izvozi iz slobodne zone, preći najmanje 50% ukupne vrijednosti proizvedene robe koja napušta slobodnu zonu u periodu od 12 mjeseci.

Poslovne zone jesu geografski razgraničeno područje, obično fizički obezbijeđeno, sa zajedničkim menadžmentom i administracijom, koje ima odvojena carinska područja i modernije procedure i posluje po mnogo liberalnijim zakonima, nego onim koji preovlađuju u zemlji. Postojanje poslovnih zona donosi direktne koristi (devizni prihodi, strane direktne investicije, generisanje zaposlenosti, prihodi vlade i porast izvoza) i indirektno koristi (nadogradnja vještina, testirano područje za šire ekonomske reforme, transfer tehnologije, izvozna diversifikacija, učvršćivanje trgovinske efikasnosti domaćih preduzeća).

Pravilnikom o uslovima i načinu uspostavljanja poslovnih zona regulisana su pitanja postojanja, vrsta, uslova, načina, nosioca i potrebnih

aktivnosti za uspostavljanje poslovnih zona u Republici Srpskoj, što je u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava.

Postojeće poslovne zone u Republici Srpskoj su: Poslovna zona Poljavnice Novi Grad, Aleksandrovac Laktaši, Agro - industrijska zona Nova Topola, Lipova greda Kozarska Dubica, Industrijska zona Derventa, Poslovna zona Nevesinje, Poslovne zone Pale, Poslovna zona Roteks Rogatica, Poslovna zona Šamac, Zone Petrovo, Zone Bijeljina, Jadar Zvornik, Volujac Trebinje.

Posebna pažnja posvećena je u oblasti poreskih olakšica, kako u Federaciji Bosne i Hercegovine tako i Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

U pogledu kategorija poreskih stopa porez na dodanu vrijednost iznosi 17% (FBiH, RS, BD), porez na dobit iznosi 10% (FBiH, RS, BD), a porez na dohodak iznosi takođe 10% (FBiH, RS, BD). Dobit prenesena iz inostranstva ne oporezuje se ako prethodno podliježe oporezivanju u inostranstvu.

PORESKA OSLOBAĐANJA

U Federaciji Bosne i Hercegovine, prema odredbama Zakona o porezu na dobit Federacija Bosne i Hercegovine strani ulagači uživaju sljedeće pogodnosti:

- obveznik, koji je u godini za koju se utvrđuje porez na dobit izvozom ostvario preko 30% od ukupno ostvarenog prihoda, oslobađa se plaćanja poreza na dobit za tu godinu,
- obveznik, koji u razdoblju od pet uzastopnih godina ulaže u proizvodnju u vrijednosti od najmanje 20 miliona KM na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, oslobađa se plaćanja poreza na dobit za razdoblje od pet godina počevši od prve godine ulaganja u kojoj mora biti uloženo najmanje četiri miliona KM; ako obveznik u razdoblju od pet godina ne dostigne propisani cenzus za ulaganje, gubi pravo na porezno oslobađanje,
- obveznik, koji zapošljava više od 50% invalidnih osoba i osoba s posebnim potrebama duže od godinu dana, oslobađa se plaćanja poreza na dobit za godinu u kojoj je bilo zaposleno više od 50% invalidnih osoba i osoba s posebnim potrebama.

U Republici Srpskoj izmjenama Zakona o porezu na dobit uvedeni su sljedeći poreski podsticaji u vidu smanjenja poreske stope za vrijednost ulaganja u:

- opremu i postrojenja koja firmi služe za obavljanje proizvodne aktivnosti,
- nepokretnosti, koja se koristi za proizvodnju i procesne aktivnosti firme,
- za zapošljavanje najmanje 30 novih radnika koji su na evidenciji Zavoda za zapošljavanje RS tokom kalendarske godine na neodređeno vrijeme .

U Republici Srpskoj je **Uredbom o realizaciji Programa podrške investicijama i zapošljavanju** ("Službeni glasnik RS" broj 88/14) uvedena i nova pogodnost čiji je cilj stimulisanje i podrška direktnim investicijama i povećanju zaposlenosti i transfer novih znanja i tehnologija.

Prijavu za učestvovanje u postupku dodjele sredstava mogu podnijeti investitori sa postojećim projektima u proizvodnom sektoru, na teritoriji Republike, a kojima se obezbjeđuje zapošljavanje novih radnika, a prijava se podnosi putem Ministarstva finansija Republike Srpske. Ukupna sredstva koja se dodjeljuju određuju se prema vrijednosti investicije i broju novozaposlenih radnika, a u zavisnosti od mjesta investiranja i ispunjenosti kriterijuma određenih ovom uredbom, za investicije u proizvodni sektor, čija je minimalna vrijednost ulaganja 2.000.000 KM i kojom se obezbjeđuje zapošljavanje najmanje 20 radnika, na teritoriji:

- razvijenih i srednje razvijenih jedinica lokalne samouprave Republike Srpske u iznosu od 3.500 KM (po svakom novozaposlenom radniku), razvijenost lokalnih jedinica se određuje odlukama Vlade Republike Srpske,
- nerazvijenih i izrazito nerazvijenih jedinica lokalne samouprave Republike Srpske u iznosu od 5.000 KM (po svakom novozaposlenom radniku).

Za investicione projekte čija je vrijednost ulaganja preko 25.000.000 KM, kojima se obezbjeđuje zapošljavanje najmanje 100 novih radnika, bez obzira na stepen razvijenosti jedinice lokalne samouprave u kojoj se vrši investiranje, sredstva se obezbjeđuju u iznosu od 15% od ukupne vrijednosti investicije.

Pri tome se zahtijeva:

- da imovinu stečenu direktnom investicijom koristi isključivo korisnik sredstava,

- da investitor nije smanjio broj zaposlenih radnika na neodređeno vrijeme u posljednjih godinu dana, računajući od dana raspisivanja javnog oglasa, kao i u periodu realizacije investicionog projekta,
- da se broj zaposlenih radnika na neodređeno vrijeme kod korisnika sredstava nakon realizacije investicionog projekta, odnosno nakon isplate posljednje tranše dodijeljenih sredstava, ne smanji u periodu od najmanje tri godine od te isplate.

Kriterijumi za dodjelu sredstava:

- Broj novozaposlenih radnika,
- Reference investitora,
- Udio domaćih dobavljača,
- Trajnost investicije, odnosno poslovanja,
- Nove tehnologije i prenosivost znanja i vještina na domaće dobavljače,
- Ekonomski efekti investicionog projekta,
- Pismo podrške, odnosno pismo o namjerama opštine, odnosno grada, kojim se pružaju olakšice i povoljnosti podnosiocu zahtjeva, u skladu sa propisima Republike u oblastima u koje investitor namjerava da ulaže

Svakom od kriterijuma dodjeljuje se određeni broj bodova, tako da ukupan broj bodova iznosi najviše 160. Dodjela sredstava sprovodi se u skladu sa javnim oglasom, koga objavljuje Ministarstvo finansija Republike Srpske.

Zakon o stranim ulaganjima u Republici Srpskoj (Službeni glasnik RS, br. 25/02, 24/04, 52/11 i 68/13), osigurava:

- strani ulagač ima jednaka prava i obaveze kao domaći ulagači,

- prava i koristi stranih investitora ne mogu biti obustavljena ili odbijena donošenjem naknadnih zakona ili regulative,
- strani ulagač može posjedovati nekretnine u Republici Srpskoj i uživa ista imovinska prava u pogledu nekretnina kao građani i pravna lica Republike Srpske,
- inostrani kapital u opremi je izuzet od plaćanja uvozne carine i carinskih dažbina (sa izuzetkom putničkih kola, automata i mašina za kockanje),
- strani ulagači mogu otvoriti račun u bilo kojoj komercijalnoj banci u domaćoj i/ili u konvertibilnoj valuti na teritoriji Republike Srpske,
- strani ulagač ima pravo da slobodno zapošljava radnike iz inostranstva ukoliko nije drugačije određeno radnim zakonodavstvom Republike Srpske,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit omogućava umanjenje poreske osnovice za ulaganja u postrojenja i nepokretnosti u slučaju kada se ona koriste u svrhu proizvodne i prerađivačke djelatnosti. Umanjenje poreske osnovice predviđeno je i u slučaju zapošljavanja 30 radnika u toku kalendarske godine,
- strani ulagači su zaštićeni od procesa nacionalizacije, eksproprijacije, rekvizicije ili mjera sa sličnim djelovanjem; ove mjere se mogu preduzimati samo u javnom interesu u skladu sa zakonima u Republici Srpskoj,
- strani ulagači mogu slobodno prenijeti u inostranstvo dobit, koja je rezultat njihove investicije u Republiku Srpsku,

- strani investitori koji su zabrinuti za rizike u pogledu restrikcija transfera, eksproprijacije, rata, građanskih nemira i poricanja pravde, mogu biti osigurani protiv ovih rizika sa European Union Investment Guarantee Trust Fund za Bosnu i Hercegovinu, kojim upravlja MIGA agencija (članica World Bank Group – Multilateral Investment Guarantee Agency).

Zakonom o stranim ulaganjima u Republici Srpskoj su predviđeni i sljedeći oblici ulaganja:

1. osnivanje pravnog lica u potpunoj svojini stranog ulagača,
2. osnivanje pravnog lica u zajedničkoj svojini domaćeg i stranog ulagača,
3. ulaganje u postojeće pravno lice,
4. posebni oblici ulaganja.

Istim zakonom propisano je osnivanje Savjeta za strane investitore Republike Srpske kao savjetodavnog tijela Vlade Republike Srpske radi pomaganja i podsticanja stranih investicija i unapređivanja ukupnog poslovnog ambijenta za strane investitore Republike Srpske, potpunije koordinacije i saradnje institucija republičkog i lokalnog nivoa u oblasti stranih investicija (član 11a).¹

Ograničenja su predviđena u pogledu stranog uloga u osnovni kapital privrednog društva koje se bavi proizvodnjom oružja, municije, eksploziva za vojnu upotrebu i vojne opreme i javnim informisanjem (Sektori koji podliježu restrikciji) koji ne može preći 49% od osnovnog

¹ Nedovoljno podataka o aktivnoj ulozi Savjeta

kapitala u tom privrednom društvu (član 4. Zakona o stranim ulaganjima), te je za registraciju potrebno pribaviti odobrenje Ministarstva trgovine i turizma i Ministarstva industrije, energetike i rudarstva, odnosno nadležnog organa za informisanje Vlade Republike Srpske.

Zakon o stranim ulaganjima Federacije Bosne i Hercegovine predviđa slična rješenja budući da oba zakona ne odstupaju i niti nude detaljnija rješenja u odnosu na Zakon o politici direktnih stranih ulaganja, s tim da je ovo pitanje manje razrađeno u odnosu na Republiku Srpsku.

Struktura stranih ulaganja

Najveći dio stranih ulaganja u periodu 2006-2010. godine u Republici Srpskoj odnosio se na ulaganja u telekomunikacije (50,34%, uglavnom na privatizaciju), sektor industrije (31,75%), zatim trgovine (8,77 %) i bankarski sektor (6,95%). Pomenuta ulaganja su uglavnom vršena zarad ostvarivanja pristupa na tržište (sektor trgovine i građevinarstva) i resursima (rudarstvo i nekretnine), ali je do 2014. godine ulaganje u neproizvodne sektore (usluge) izostalo.

Dominantan broj ulaganja u Republici Srpskoj potiče iz Srbije i to oblasti telekomunikacije, zatim iz Rusije (Rafinerija nafte Brod i Rafinerija ulja Modriča), Slovenije (metalna industrija, bankarstvo i trgovina), Austrije (bankarstvo) i Velike Britanije (EFT- Rudnik i Termoelektrana Stanari).²

² Podaci korišteni iz Studije o podsticanju stranih ulaganja u Republiku Srpsku 2014-2017, Vlada RS, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju, jun 2014. godine

Atraktivni sektori za potencijalna strana ulaganja

Kao posebno interesantne oblasti za strana ulaganja mogu se izdvojiti prehrambena industrija, metalna i elektro industrija-metaloprerađivački sektor, drvna industrija i industrija tekstila kože i obuće.

U oblasti **metalne i elektro industrije-metaloprerađivački sektor** postoje velike mogućnosti za strana ulaganja budući da postoji znatan broj neprivatizovanih preduzeća u većinskom vlasništvu RS kao što je „Famos-Fabrika motora Sarajevo“ a.d. Istočno Sarajevo, ulaganja u preduzeća čiju imovinu je kupila Vlada Republike Srpske u stečajnom postupku i to „Novi autodijelovi“ a.d. Rudo i „Nova tvornica prečistača“ a.d. Rogatica, jer su ista rasterećena dugovanja iz prošlosti.

Veliki potencijal ima i proizvodnja dijelova i komponenti za energetske objekte, automobilsku industriju, te proizvodnju kućnih aparata, međutim prethodno je potrebno otkloniti određene smetnje kao što su nedostatak savremenih vještina u skladu sa potrebama tržišta, nedostatak finansijskih sredstava, ograničeno funkcionisanje klastera, pristup tržištu i međunarodna promocija.

U oblasti **prehrambene industrije** sektor za proizvodnju mlijeka pruža značajne potencijale, a takođe proizvodnja i prerada voća i povrća, vinogradarstvo i vinarstvo, uzgoj stoke, proizvodnja i prerada mesa, ribarstvo, pčelarstvo, proizvodnja i prerada ljekovitog bilja, gljiva i

sakupljanje šumskih plodova, uzgoj i prerada industrijskog bilja (šećerna repa, soja, uljana repica).

U okviru **drvne industrije** nalazi se i klasteri³ „Drvo“ Prijedor i „Drvoklaster“ Banja Luka.

Klaster „Drvo“ Prijedor ima regionalni karakter, jer ga čini 40 preduzeća koja imaju sjedište u pet susjednih opština i gradova (Banja Luka, Kostajnica, Kozarska Dubica, Novi Grad i Prijedor), a sa klasterima drvne industrije iz Srbije, Austrije, Slovenije, Hrvatske i Makedonije osnovao mrežu klastera, koja ima za cilj razvoj drvne industrije kroz saradnju klastera na nivou cijelog Balkana. Ciljevi klastera su poslovno povezivanje, edukacija, razmjena informacija i unapređenje poslovanja preduzeća i preduzetnika u okviru drvne industrije, te povećanje konkurentnosti drvne industrije.

U oblasti **industrije tekstila kože i obuće** bi se mogao ostvariti značajan napredak zajedničkim ulaganjem, gdje bi inostrana kompanija modernizovala i proširila proizvodni kapacitet postojećeg tekstilnog preduzeća, kroz nabavku novih mašina, kao i zapošljavanje i obuku novih radnika („Novi Elastik“, a.d. Vlasenica, Tekstilna konfekcija „Zlatka“ d.o.o. Pogoni u Knežici i Gradiški, „Dermal-R“ d.o.o. Kotor Varoš i dr.).

U ovaj sektor su već ulagala preduzeća iz Slovenije, Italije i Hrvatske (u preduzeće „Sportek“ Kotor Varoš, „Amika“ d.o.o. Derventa, „Bema“ d.o.o.

³ Pojam klastera je u Republici Srpskoj definisan Zakonom o razvoju malih i srednjih preduzeća („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 50/13) član 9. stav 2. :

„Klaster je oblik preduzetničke infrastrukture koju na jednom geografskom području čine međusobno povezani privredni subjekti koji posluju u istim, srodnim ili različitim djelatnostima i sa njima povezani specijalizovani dobavljači, pružaoci usluga, obrazovne i naučnoistraživačke institucije, agencije i drugi.“

Banja Luka, „Dubikoton“ Kozarska Dubica, „Dević tekstil“ Teslić, „Sanino“ Derventa).

Ostali zakoni u primjeni:

Zakoni koji se odnose na poreze:

Zakon o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 09/05, 35/05 i 100/08),

Instrukcija o povratu poreza na dodatu vrijednost za strane državljane Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 01/07),

Zakon o porezu na dobit Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj 97/07 i 39/09),

Zakon o porezu na dobit Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 91/06),

Zakon o izmjenama zakona o porezu na dobit RS ("Službeni glasnik RS" 57/12).

Zakoni koji se odnose na slobodne zone:

Zakon o slobodnim zonama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 99/09),

Zakon o slobodnim zonama Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 65/03),

Zakon o slobodnim zonama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj 2/95, 37/04 i 43/04),

Zakoni koji se odnose na registraciju poslovnih subjekata:

Okvirni Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 42/04),

Zakon o registraciji poslovnih subjekata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj 27/05, 68/05, 43/09 i 63/14),

Zakon o registraciji poslovnih subjekata Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 67/13),

Odluka o osnivanju i radu predstavništava stranih lica u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" broj 15/03).

Zakoni koji se odnose na rad i zapošljavanje:

Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj 43/99, 32/00 i 29/03),

Prečišćen tekst Zakona o radu Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 55/07),

Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 36/08, 87/12).

Zakoni koji se odnose na carine:

Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 57/04),

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 51/06),

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 93/08),

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 54/10),

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 76/11).

NATAŠA KREJIĆ

Advokat

Diplomirala na Pravnom fakultetu u Banjaluci 2004. godine, a u Advokatskoj firmi Sajić zaposlena od 2003. godine, kao advokatski pripravnik. Advokat je od 2011. godine. Oblasti prava kojima se bavi: kompanijsko pravo, spajanja i preuzimanja, pravo konkurencije, porezi i carine, berze, Komisija za HOV i Centralni registar HOV. Član je Advokatske komore Republike Srpske i Union Internationale des Avocats (UIA).

Jezici: Engleski

E-mail: natasa@afsajic.com

Telefon: 051/223-644, 051/227-620

MILICA KARADŽA

Advokatski pripravnik

Diplomirala je na Pravnom fakultetu u Banjaluci 2012. god. U Advokatskoj firmi Sajić zaposlena je od 2014. godine kao advokatski pripravnik.

Jezici: Engleski

E-mail: milica@afsajic.com

Telefon: 051/227-625, 051/227-620

Advokatska firma "Sajić" je ortačko društvo Banja Luka osnovano 2003.godine sa sjedištem u Banja Luci.

Bavimo se pretežno građanskim i privrednim pravom. Pružamo pravne savjete iz različitih oblasti prava, zastupamo klijente pred svim sudovima i državnim institucijama u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, učestvujemo u pregovorima sa stranim i domaćim pravnim i fizičkim licima, dajemo mišljenje i preporuke u vezi sa primjenom propisa, i sl.

Naš tim broji 20 zaposlenih, od čega je 7 advokata. Svako od nas se specijalizuje za samo nekoliko užih pravnih oblasti, što nam omogućava da našim klijentima pružimo vrlo kvalitetnu, profesionalnu uslugu.

Banja Luka, mjesec jun 2015.godine

